

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

III. post Octauas Paschæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

hoc est, quod hic quidē aliquo modo incipit, sed post hanc vitam perfectur. largietur id Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula, Amen.

DOMINICA III. POST OCTAVAS PASCHÆ: Epistola, I. Beati Iacobi Apostoli.

Dane datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum. Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Voluntarie enim genui non verbo veritatis, ut finis initium aliquid creature eius. Scitis fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram. Ira enim viri iustitiam Dei non operatur. Propter quod abijcetes omnem immunditiam, & avaritiam malitiae, in mansuetudine suscipite in seipsum verbum, quod potest salvare animas vestras.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM

Hoc ait nos Apostolus Iacobus ad veram nostri cognitionem & humilitatem, quæ cognoscamus nihil, quod à Deo non recepimus, quantumlibet sit illud, boni nos habere. *Quid enim habes, inquit Paulus, quod non accepisti?* Dicit igitur: Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum. Quod Patrem dicit luminum, creatorem vult dicere Angelorum, qui lumina sunt regni cælestis & astra. Verum, quod dicit datum optimum & donum perfectum, dubium non est ubi optimum fuerit, ibi esse quoque bonum & melius. Vbi perfectum, ibi esse aliquid etiam, quod minus fuerit perfectum. Dona igitur Dei cum varia sint ac multa, & in multiplici quoque differentia, omnia tamen quæ habemus bona à Deo nobis donata sunt. Sequitur. Apud quem non est ulla mutabilitas. Quicquid enim agit aut vult adeo est excellēter bonum, vtilius non possit esse, adeo stabilitas apud eum est pax, serenitas, æterna, quæ nulla possit mutatione nulla præteritione suggestioneve, nulla denique vicissitudinis obumbratione perturbari. Neque enim propter merita nostra, sed gratuito & pro voluntatis suæ bonitate ac liberalitate nos regeneravit de tenebris ad lucem, in adoptionem filiorum Dei, verbo veritatis propter nos incarnato & nobis prædicato, ut simus initium, id est, principatum habentes, ac veluti primitivæ creature eius, utpote reliquis creaturis digniores & excellentiores. Scitis hæc omnia fratres mei dilectissimi, nempe ex Deo quicquid sumus, nos esse, & nobis per Osee à Domino dictum: *Perditatus ex te Israhel, ex me tamen auxilium tuum.* Scitis præterea qua dignatione vos regeneravit in filios adoptionis Deus. Quam obrem decet erga illum qui in nos contulit beneficia, esse nos, quomodo illi placeamus, & quomodo ei servemus, sollicitos. Sit igitur omnis homo velox ad audiendum quæ salutaria sunt, ut percipiat non quæ curiosa sunt, sed quæ audire necessario oportet. Sit autem tardus ad loquendum. Loquendo namque periclitatur homo, quam audiēdo citius. Parce igitur, & tarde, & ubi necessitas & utilitas exigat, est loquendum. Siquidem ubi innocētia damnatur, ubi negatur veritas, ubi vive opprimitur iustitia, non est tacendum. Alioqui in multiloquio occi-

2. Cor. 4.

1. Ios. 11.

Psalm. 10.

so 200

so non deest peccatum. Sit denique vnusquisque tardus ad iram. Vide tamen quia non dicit omnino non irascendum, sed tardos nos esse debere ad iram. Verum quantaxat ira aut seueritate vtamur, quando alia consilia aut remedia, quibus à peccato extrahendus peccator foret, inuare non possunt. Cur autem ad irascendum tardi esse debeamus, ratio est: Ira enim iustitiam Dei non operatur. Quare? Quia cum sit iustitia implere Dei mandata. (Implere vero Dei mandata, absque proximi charitate nemo possit. Charitati vero ita repugnat) recte dicitur iram non operari Dei iustitiam.

Propter quod abijcientes omnem immunditiam tam carnis quam spiritus, omniaque inquinamenta vestra, & abundantiam malicia, id est, tam prauitatem quae intus in animo est, & tunc abundat, quando in signa, in verba, in operaque foras erumpit, in mansuetudine, non in contentione aut disputatione, suscipere verbum quod à Christo in Apostolos & inde vobis innotuit, hoc est, seminatum aut plantatum est, quod seruaturo saluare potest animas vestras. *Beati enim qui audiuunt verbum Dei, & custodiunt illud.*

Luc 11.

EXEESIS EVANGELII EIVSDEM
Dominica, Ioannis XVI.

Collegerat sibi Dominus Iesus discipulos, per quos colligi quoque volebat plures alios, & per hos item alios: & hoc modo vsque in finem mundi est collecturus sibi discipulos, filios scilicet suae adoptionis, quos hic ministros postea vero ciues & cohaeredes regni sui, participesque beati tudinis suae constituit. Hos ab aeterno elegit, hos praedestinavit, hos vocauit, hos denique vt salui fiant, iustificat. Dicit enim alibi: *Vado ad Patrem, vt vbi sum ego, & illi sint mecum.* Et denuo: *Et vbi ego sum, illic & minister meus erit.* Quando igitur vicinum in habitabat tempus quo per mortem abiret ad Patrem qui miserat illum, de mundo, & quia non multo post erant cum in hac mortali specie discipuli deinceps non visuri, praedicit charissimis quos tunc habebat in mundo, suum recessum, quo non desperet eum sequi, esseque cum eo, vbicumque fuerit ille. Ad hoc inuitat suos, non solum Apostolos, verum nos etiam vt sequamur, promittens nobis consolatorum atque ductorem, qui doceat & dirigat nos, spiritum sanctum. Dicit itaque.

Ephes. 1.
Rom. 8.
Ephes. 2.
Ioh. 17.
Ioh. 12.

Vado ad eum, qui me misit, & nemo ex vobis interrogat me: Quo vadis,

Quasi diceret Vos filioli mei qui de hoc mundo non estis, quia à me electi primus, elegistis me sequi, vt vbi ego sum, ibi & vos sitis. Iam à vobis iuxta hanc formam visibilem recedo, qua haecenus me vidistis in hoc seculo. Non me, vt modò cernitis, post haec habebitis, non me ita videbitis semper. Vado autè quidè per passionem & mortem, paulo post verò per resurrectionem & ascensionem. Vado, inquam, ad Patrem, & nemo ex vobis interrogat me quo vadis? Interrogauerat quidem ex me Petrus, dicens: Domine quo vadis? cum abiturum ad passionem paulo ante me indicarem. Cui respondi: Quo vado, non potes me sequi modo. Neque enim infirmitate adhuc grauari sequi me potestis, mortem propter me & mecum nunc ex-

Ioh. 14.
Ioh. 14.
Ioh. 13.

BBB 4 cipien-

ciendo. Veniet tamen tempus quo aliquando postea sequamini, puta vel præcessero, & Spiritum sanctum, cuius virtute roboramini omnes, misero, iam verò de ascensione loquens mea, qua iturus sum in cælum, vobis dico hanc adeo vobis fore manifestam, vt nemo tunc sit futurus qui me, qua vadam interroget. Quomodo enim dubitaretis, aut quomodo interrogando aliquid disceretis, quod oculis ipsi tunc palam videbitis?

Sed quia hæc loquutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum, Sed ego veritatem dico vobis: Expedit vobis vt ego vadam.

Ioan. 13.
Math. 10.
Lucæ 16.
Ioan. 16.

Quia hæc quæ paulo ante prædixi, locutus sum vobis, puta ea quod post meum abitum persequetur vos, absque synagogis facient vos, eritisq; mundo adeo exosi, adeo abominabiles, vt quisquis interfecerit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo, tristitia impleuit cor vestrum. Putatis enim quod ex meo recessu manebitis prorsus desolati. Veruntamen tristitiam hanc à vobis pellite. Neque enim propter ea quod à vobis abeo, eritis miseriores, nec recipietis damna aliquid, sed potius commodi adferunt multum meus abitus. Nam licet inuiti tristesque id audiat, non possum tamen non dicere vobis veritatem, quod expedit etiam vobis vt vadam. Nam quamdiu vobiscum sum hic præsens corporaliter, neque Patris neque etiam mei veram capietis noticiam. Dulcis est vobis mea præsentia corporalis, quare vt filij ad matrem ad me in omnibus curritis, nihil intermitten-tes discentes rogare Patrem in Spiritu, nec ad cælestia & ad Patrem vestrum vos orando erigitis, sed ad me tantummodo, quomodo ad hominem homines, curritis confugitisq;. Expedit igitur vobis vt hæc forma serui, quam sensualiter diligitis, auferatur à vobis, ne semper lacte isto contenti infantes maneatis.

Hebr. 1.
1. Petri. 2.

Sic enim non abiero, paracletus non veniet ad vos.

1. Cor. 1.

Nisi abiero à vobis, nisi in qua requiescitis, carnalem meam vobis præsentiam subtraxero, paracletus non veniet ad vos. Quamdiu carnaliter me esuritis, tamdiu spiritus capaces non estis. Apostoli in Christi præsentia corporali toti quiescebant, & in illum omnem sui transferebant curam gaudentes in suavissima illius allocutione, conuersatione & eruditione. Volebat autem Dominus Iesus eos habere perfectiores, ne secundum humanitatem tantum se amarent, & in hac sociali conuersatione fiderent sibi, hoc est, Christo: sed (vt factum est, post eius ascensionem) discerent recurrere ad Deum, suas ibi necessitates & sollicitudines offerentes, orantesq; crescerent in spiritu. Voluit eos fieri ambiguos in agendis, recurrere ad Deum, sese illi commendare, illi fidere, illum rogare, ab illo exaudiri, atque Christum quoque non, vt ante, carnaliter cognoscere, hoc est, secundum carnem, sed spiritualiter. Erat enim Christus dulcis, mitis, benignus, amabilis, secundum humanam conuersationem, iuxta humanum modum amandi illum suavissimè diligebant Apostoli, illiq; inhærebant: quare altius se ad puriorem diuinitatis contemplationem erigere non poterant. Eam ob rem dixit, quod verum erat necessarium fore vt illis Christus sub specie sub-

trahatur humana, vt iam non secundum carnem, sed secundum spiritum cognoscerent ac diligenter Christum, non tanquam hominem, sed tanquam Deum. Sed videndum hic, si Christi visibilis aspectus, eiusque conuersatio quamlibet sancta, tamen adhuc humana, erat Apostolis occasio, qua impedirentur recipere Spiritum sanctum, quomodo non impediet nos vel proprius amor, & aut naturalis aut sensualis erga creaturas, quo minus spirituales efficiamur. Si inquam, vt verbis diui vtat Bernardi, Apostoli carni Bernardi diuini adherendo eius quæ sancti sanctorum erat, Spiritu sancto repleti non poterant, quid tu qui carni tuæ quæ sordidissima est, ita conglutinatust, vis recipere Spiritum sanctum? Delicata certe est diuina consolatio, nec datur admittentibus alienana. Sed dicit quis: Christus non potuit Spiritum sanctum dare in his terris? Potuit quidem, sicut & in die Paschæ fecit, sed non decuit vt in illa plenitudine daret, qua dedit in die Pentecostes. Nam circa Apostolos obstitabat impedimentum, quodeorum erga Christum amor, quam ambularet inter eos, erat sensualis quodammodo, idcirco minus capax ad recipiendum Spiritum sanctum, præsertim in ea plenitudine, qua post Domini ascensionem illum receperunt. Decebat quoque vt non daret Spiritum sanctum Dominus Iesus, nisi passione consummata post resurrectionem, cum iam sederet Christus in sede regni. Quomodo enim daret Apostolis Spiritum sanctum nondum fuso sanguine quo erant redimendi ac adoptandi? Sequitur itaque:

Si autem abiero, mittam eum ad vos.

Hoc est, faciam vos spiritualiter viuere, & de me veram fidem habere. Cognoscenda hic est gratia Domini nostri Iesu Christi, & pro magno est beneficio habendum, si quando terrenas nostras consolationes nobis admittit, si delinquendi tollit occasiones. Videmus namque quanta sit malitia nostra, quanta delinquendi pronitas. Heu quantum fallimur, & cupientes de mundo aliquid habere, & spiritu nihil amittere. Certe mundus & caro hic in regione sua versantur: Spiritus autem hic peregrè conuersatur. Non est hic eius patria. Quare cum tres habeat hostes, puta dæmonem, carnem, mundum, & horum quibus extra diuinam protectionem, quam spiritus, sit validior, quando iam vbi tres hic domi sunt, vbi roborentur tanquam in regno suo, spiritui aduersantur, quæ spes, nisi diuina adesset & gratia & protectio, spiritui esset victoriæ? Roborat autem Deus spiritum vt hostes hostes in ipsorum proprio regno contere & prosternere valeat, modò sibi ipsi non desit. Aufert enim occasiones vnde caro insolescit, mittit infirmitates, persecutiones, captiuitates, passionisque, quibus carnis atteritur petulantia. Subiugat hunc hostem spiritui. Viribus enim exhausta caro affligit, quid rebellare potest? Deinde alium hostem eneruat, quo spiritus confortetur. Nam paupertatem & contemptum dans homini, quo vana gloria superbiat prosternatur, quid aliud facit, quam vt mundum faciat spiritui subiugari, aut (vt verius loquar) vt faciat à spiritu mundum contemni? Si itaque hac commoditate vti voluerit spiritus, vt ea quæ sibi in sui erectionem Deus administrauerit, ipse quoque in robur sui conuertat, facile duobus his hostibus præualebit. Quibus certe euictis non haberet hostis tertius diabolus, quo læderet spiritum, carne subiugata, mundoque spreto. Vtitur enim

Spiritus hominis vt habeat tres hostes.

Hostes animæ tres quomodo prosternantur.

CCC enim

enim ille in carnis suis ex carne & mundo, quibus impugnare aut fallere spiritum molitur. Nos verò cum deberemus omni vigilantia corpora nostra mortificare, cum omnia quæ sunt mundi, à nobis, id est, ex animo nostro deberemus proficere, sumus amatores carnis nostræ & mundi, blandimur carni, & mundus nobis blanditur: ideo manemus semper in pugna, nunquam victores. Manet nobis nostra infirmitas, nec nobis ipsi vim inferre possumus. Cæterum quomodo gratias non agemus Deo nostro, si ipse, licet per tristissima quæque, nobis, hoc est, spiritui subiugat carnem, mundumque reddet à nobis alienum? Et quid interea magis sperare nobis licet, quam ut subiugatis & in captiuitatem redactis his, Spiritus sanctus detur nobis? Cõsultissimum igitur est Deo semper resignatum esse eius se providentiæ committere, de eius manu cuncta suscipere, & quicquid ille super te permiserit, vtilissimum credere. Certissimum namque est adipisci posse neminem perfectionem, qui in delictis viuit, qui carnis & creaturarum amore tenetur, & qui in externo adhuc homine moratur. Omnino vitæ interiori viuat hominem necesse est, quisquis ad perfectionem anhelaerit. Est enim interna vita pijs omnibus adeo necessaria, ut sine illa spiritualis vita nec esse, nec possit amari. Impossibile est quoque vni absterere, qui multis intendit.

Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio. De peccato quidem, quia non crediderunt in me. De iustitia verò, quia ad Patrem vado: & iam non videbitis me. De iudicio autem, quia princeps huius mundi iam iudicatus est.

Infidelitas
quale sit peccatum.

Hebr. 10.

De qua iustitia arguendus sit mundus.

De quo iudicio arguendus sit mundus.

De tribus arguet mundum Spiritus sanctus. Primo arguet de peccato infidelitatis hoc est, de omnibus peccatis. Nominando enim cunctorum peccatorum radicem & scaturiginem, infidelitatem. scilicet omnia nominat peccata. Neque enim vllum peccatum deleri potest, aut non argui, vbi est infidelitas. *S. ne fide in impossibile est placere Deo.* Et quamdiu infidelitas manet, omnia peccata manent. Quia, inquit, non crediderunt in me. Non credendo autem omnia eorum peccata manent super eos. Secundo arguet mundum de iustitia, non de iustitia quam homines sunt mundani operati, sed de iustitia Christi, quam videntem non sunt imitati. Christus enim docens eos iustitiam, hoc est, iuste viuere, non est auditus. In hoc accens manifestata est Christi iustitia eiusque prædicatio esse vera, quoniam si iniquus esset propheta. Modus verò iustus inuenitur, quia ad calum accendi, gloriosus. Potest etiam dici mundum argui, de iustitia credentium, quos noluerunt impij imitari credendo aut bene viuendo, sed magis despicere & ridere. Arguet tertio mundum de iudicio, quod non expauerunt, cum ex principe suo diabolo iam merito discerent, quantum timere deberent, quem vident iam iudicatum. Vnde suum æque habent expectare iudicium cum illo.

Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare.

VI

remodo. Cum autem venerit Spiritus ille veritatis, docebit vos omnem veritatem.

Adhuc multa habeo vobis dicere de credendis, de regimine Ecclesie, de mysterijs docendis atque tradendis, de statu futuri seculi, & de consummatione seculi. Verum non potestis portare modum. Estis enim inepti, pleni tristitia & formidine ad audiendum. Accedit quod quamdiu vobis non est eruditio necessaria, parum attenditis. Veniet tempus cum ego vobis subtractus fuero, tunc in vos intrabunt ambiguitates, orienturq; in cordibus vestris questiones, quibus soluendis necessarium erit, vt vobis adfit Spiritus sanctus, qui est Spiritus veritatis, hoc est, doctor & fons veritatis, & ille tunc docebit vos omnem veritatem. Nec sua tantum, nec à Patre & à me difformia, sed eadem, & quæ tam Pater quàm ego docemus, docebit. Pro his igitur omnibus necessarium est vt vadam, pro vobis patiar, vos redimam, vobis resurgam, coram vobis in caelum ascendam, indeq; Spiritum vobis sanctum mittam, qui vos illuminet, confortet, dirigat, mundumq; arguat, hoc est, vos impleat, vobisque scientiam, animum & discretionem arguendi mundum tribuat. Vos enim estis, per quos mundum arguet Spiritus sanctus. Quapropter ante vobis dixi non timere aut præmeditando auxiliari quid loquamini. Dabitur enim vobis Spiritus, dabitur vobis os & sapientia, cui non poterunt contradicere omnes aduersarij vestri. Ad obtinendum igitur Spiritum sanctum & nos charissimi ad interna confugiens, & delicta nostra lugentes viuamus casti, pii, simplices, & tam ab omni affectione mala puri, quàm ab inutili occupatione liberi.

Recessus Christi cur fuerit occultatus

Matth. 10. Lucz 10.

Sancti spiritus diuinitas & inuestitas & æqualitas cum Patre & Filio.

Ioan. 8. propheta vt fuerint Apostoli. 1. Pet. 1. 2. Pet. 1. Theff. 4. Rom. 2. 1. Corin. 13.

Non enim loquetur à semetipso, sed quæcunque audiet loquetur, & quæ ventura sunt, annuntiabit vobis.

Quomodo Spiritus sanctus non est à semetipso, sed à Patre & Filio, ita quoque potestatem, scientiam, & quicquid habet suscipit à Patre & Filio. Dicitur igitur. Non enim loquetur à semetipso hoc est, non vos illuminabit per allocutionem internam virtute ac scientia non recepta, sed à Patre & Filioq; sibi communicata. Caue tamen ne putes propterea minorem Spiritum sanctum quàm Patrem & Filium, quoniam sanctæ Trinitatis vna est natura, vna essentia, vna virtus, vnaq; potestas. Loquetur vobis, id est, Ecclesie. Quæ enim hic de Spiritu sancto promittit, non solum Apostolis, sed vniuersæ Ecclesie promittit, cui vsque in finem mundi loquetur per inspirationem, quæcunq; audiuit à Patre & Filio ab æterno processione suæ à Patre & Filio. Nunquam igitur deseret Ecclesiam suam cui inter ambigua reuelat veritatem. Nec dubitandum est de eius veritate, quandoquidem non alia quàm Pater & Filius loquitur. Spiritus verò malignus ex proprio loquitur, quia quicquid loquitur, ex mendacio loquitur, qui est mendacij pater. Et quæ ventura sunt, annuntiabit vobis. Ostendit Apostolos futuros prophetas. Nonne Apostolo Ioanni, imo in eo vniuersæ Ecclesie futura (quæ Apocalypsis eius testatur) annuntiata sunt? Quàm multa item Petro & alijs Apostolis, puta de vocatione & purificatione gentium, de nouissimo quoque temporibus reuelata sunt? Quàm multa denique Paulo de vltimo aduentu Christi, de Antichristo, de iudicio, de cæna quoque Domini-

nica, & ritu Eucharistiam sumendi reuelavit Spiritus sanctus? Aliaque alij multa, quæ non scribendo, sed loquendo nobis tradita sunt, & per successorem antecessorum nostrorum ad nos vsque venerunt.

Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annunciat vobis. Omnia quæcunque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi. Quia de meo accipiet, & annunciat vobis.

Spiritus sanctus Christum clarificauit (quomodo de eo hic Christus pradicat) implens Apostolos, disertosque eos faciens, vt absque timore loquerentur, in eius nomine signa facerent & miracula, quibus Euangelicæ eius prædicationi & diuinitati attestarentur. Ille, inquit, de meo accipiet, essentiam & sapientiam bonitatemque à me procedendo eandem habens, & annunciat vobis, pura omnia quæ vobis, scitu necessaria sunt, quæ ad regimen pertinent Ecclesiæ. Omnia quæcunque habet Pater, mea sunt. Eadem enim & ipse habeo, quia nobis vna est essentia, vna Deitas, & vna natura. Cum igitur ab vtroque procedat Spiritus sanctus, dixi propterea, quod ille de meo recipiet, & annunciat vobis. Itaque charissimi, vt sua præsentia nos dignetur Spiritus sanctus, simus puri & immaculati corde, & casti corpore viuentes in dilectione & obedientia Domini nostri Iesu Christi qui est benedictus in secula, Amen.

SERMO I. DE EADEM DOMINICA.

Qua sit Christi via ad hominem, hominisque rursus ad Deum.

Vado ad eum qui misit me, Ioannis XVI. Nulli dubium esse potest missum esse Dominum ad oues, quæ perierunt domus Israel, ac minime ambiguum, Saluatorem in mundum venisse ad saluandos eos omnes, quotquot vel ex gente Iudæorum vel paganorum prædestinati sunt ad vitam. Cur enim venit medicus, nisi vt sanet ægrotos? Cur venit Saluator, nisi vt saluet, eos scilicet qui pereunt? Missus igitur est Dominus in mundum Saluator, non vt iudicet mundum, sed vt saluet mundum per ipsum. Veni vt saluem faciat populum suum à peccatis eorum. Itaque ad nos venit Christus, & propter nos venit, vt se ad nos reduceret. Nusquam nobis bene est, nisi cum illo. Nulla enim res esse quæta potest nisi finem ad quem creata est, & quem naturali instinctu quærit, ad epra fuerit. Cum finis itaque sit hominis esse cum Deo, non satiabitur vnquam, quamdiu cum illo non fuerit. Christus autem misericordissimus videns hominem suo priuari sine, nec posse hunc obtinere eundem, quo ad Deum suum perueniat, venit ipse ad hominem, vt hunc doceret modum & viam veniendi ad Deum. Ostendit ei viuentium modum in seipso, quem imitetur qui cupit seruari. Nec viam modumque sequendi solum ostendit, sed iuvat præterea infirmitatem nostram, allicere volentes, ducit euntes, excitat nolentes, titubantes regit ac tenet, hæsitantes trahit. Postremo seipsum exhibens viam, Ego sum, inquit, via, veritas & vita. Nemo venit ad Patrem, nisi per me. Videamus igitur quo iuit. Illuc enim tendere nos oportet, si volumus sequi. Nempe ad Patrem iuit, ibi inuenimus eam. Sed quomodo dicis, illuc perueniemus? Certè ambulando eius vias,

Matth. 9.

Ephes. 1.

Ioan. 1.

Matth. 3.

Augustin.

Finis hominis quis sit.

Ioan. 14.

VI

vias, quas nobis prae monstravit. Ab his haudquaquam recedendum est no-
 bis. Scrutemur igitur quae sint viae eius, & interrogemus de semitis eius.
 Via enim eius, via pulchra, & semitae eius pacifica. Prima itaque est via
 Christi mundicia & puritas. *Candor est enim lucis aeternae, & speculum sine macu-
 la.* Proinde non ambulat nisi vias mundas, & nemo illum sequitur, nisi qui
 munda graditur via. Nam *via eius sancta vocabitur*, & alienus non transibit
 per eam, sed ambulabunt per eam qui liberati & redempti fuerint à Domi-
 no. Ergo immundus & luxuriosus non sequitur Christum. Qui peccata
 sua non lauat lachrymis, qui peccata sua non odit ac detestatur, qui non
 confitetur, qui non erubescit, qui non damnat & qui se corrigere non sta-
 nit, non ambulat post Christum. Quicumque enim huiusmodi est, adhuc
 in sordibus est. Qui item delinquendi praeuaricandique habet propositum,
 non sequitur Christum. Qui obscenis quoque vltro oblectatur cogitatio-
 nibus, non sequitur Christum. Quem ergo sequitur, non sequens Christum?
 Eum scilicet, qui obscenis omnibus delectatur spurcitijs, scilicet diabo-
 lum. Neque enim alia est via, nisi haec duae, quarum altera post Christum,
 altera post diabolum respicit. Gloriatur enim & diabolus suos se habere a-
 micos, sui imitatores, & quidem habet valde multos. Est enim immunditiae
 amator diabolus. Idcirco se mitti rogavit in porcos. Diligamus nos mun-
 ditiam, sanctimoniam, castitatem & puritatem cordis. *Beati enim mundo*
terre, quoniam ipsi non solum post Christum ambulabunt, sed etiam *Deum*
ipsi videbunt. Videbunt, quia sequuti Christum munditiam cordis dilexe-
 runt. Obserua tamen diligenter, quod nominat munditiam cordis. Siqui-
 dem exterior corporis munditia nihil profusus facit ad sanctitatem, tamen si
 ad vanitatem conferat plurimum. Certè qui pollutum cor gerit sub ex-
 terna munditia externoque cultu corporis, similis est (quomodo Phari-
 saeos Christus comparat) sepulchro dealbato. Non tamen de his hic lo-
 quor, qui tentationes carnales, immundasve cogitationes sustinent inuiti,
 siue id in carne, siue in corde tantum agatur. Quamdiu enim resistunt,
 quamdiu non acquiescunt delectationibus seu peccatorum, seu cogitatio-
 num, quae non ex solo actu cogitandi, sed ex rebus oriuntur cogitatis, quam-
 diu vel tentationibus vel tentationum importunitate tadioque resistendi
 non vincuntur, vt iam repugnare desistant, nihil habent damnationis, quia
 labor & pressura in resistendo, hoc est, in defendendo se, ne consentiant sci-
 licet, tollit vulnera laeua. Maximè autem eadem sanat charitas, quae con-
 flictum pugnamque hanc sustinet propter Deum. Consolare igitur, quif-
 quis in pugna versaris contra huiusmodi carnis insultus, aut contra cor-
 dis obscenas phantasias, quas pateris inuitus. Quicquid enim in cogitatio-
 ne voluerit, quicquid sentiatur in carne, quamdiu repugnas, quamdiu non
 tanquam victus ac consentiens non cessas repugnare, nulla est tibi damna-
 tio. Displicet quod improbe se ingerit rationi, rationalisque voluntas ab
 illo dissentiat, quicquid etiam appetitus sensitivus qui non est voluntas ra-
 tionis, optet, & erit virtutis exercitium, non exterminium. Potest fieri vt
 leuia quaedam peccata in praelio hoc, seu vulnera parua contrahantur: cha-
 ritas tamen quae pugnam pugnaeque pressuram pro virtute, & ne Deum of-
 fundas, sustines, cito hoc absorbet, teste Gersono, Ad Elisabeth quoque de

Vix Christi
quae sint.
Prou. 5.

Puritas
Christi via
quae sit.
Sapient. 7.
Esaia 53.

Puritati Chri-
sti quinam
repugnant.

Matth. 2.

Matth. 5.

Matth. 23.

Cogitatio-
nes obscenae
quando non
noceant ani-
mae.

Ioannes
Gerson.

Schonaugia virginem reuelationibus claram angelus in libro viarum Dei interrogatus, pro his qui non sponte carnis stimulos experiuntur in tentatione, & molestè ferunt ardorem, qui corporis sui munditiæ aduersatur, nulla tamen repugnatione hunc prævalent euitare, an illis hoc creperetur in peccatum? loquens, responder: Si molestè ferunt tentamenta huiusmodi, neque animo eis consentiunt, leuiore poenitentia culpæ suæ quam sic contrahunt, veniam consequentur, & magnam mercedem adipiscentes. Cuiusdam etiam graui carnis tentatione impugnato, virgine hac pro eo suscitante, Angelus respondit: Gaudium fit ei, non tamen sine tristitia, pro eo quod Dominus tale ei aliquid imponere dignatus est, per quod ad mercedem magnam præparatur, Non fit tamen sine tristitia, quia in tali tentatione non omnino culpa euitatur. Hæc ibi. Vides igitur quia in huiusmodi tentationibus, etsi culpæ leuiusque vulnera contrahantur, quæ hominem humiliant, fabricatur tamen nihilominus hæc patienti, & in agone pugnantem coronam magna pro labore & pressura, quam impugnatus resistendo & assidendo sese pertulit, quæ leuia illa vulnera cooperiat? Hæc dico, vt nemo ex pusillanimitate, aut resistendi tardio, seu desperatione victoriæ à pugna desistat, victumque sese hostibus nequissimis tradat. Secundo, Christus ambulauit viam charitatis. Siquidem sic Deus dilexit mundum, vt Filium suum unigenitum daret. vt omnis qui credit in illum, non peccet, sed habeat vitam æternam. Propter nimiam etiam charitatem suam qua dilexit nos Deus, misit Deus Filium suum in similitudine carnis peccati. Itaque charitas est via, qua Christus ad nos venit, qua etiam ad Patrem rediit. Ad nos enim tanquam ad Filios, infirmitatibus nostris condolens, descendit, quos cupit sanare. Ad Patrem quem infinita charitate diligit, & diligitur, rediit. Sicut enim testis Ambrosio) sine via nullus peruenit quo tendit, ita sine charitate nemo ambulare potest ad Deum, Quamobrem dixi charitatem esse viam, qua & ad nos Deus, & nos ad Deum imus. Hortatur autem nos Dominus Iesus propterea tam frequenter ad dilectionem, quod sciat, discereque nos velit, præ omnibus esse nobis necessariam charitatem, nec vllam esse posse virtutem, nullum posse impleri præceptum absque charitate, quomodo neque charitas consistere potest absque obseruantia Dei mandatorum. Manete, inquit, in dilectione. Itemque: Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego præcepta Patris mei seruauis, & maneo in dilectione eius. Itemque: Si diligitis me, mandata mea seruate. Qui mandata mea seruat, hic est qui diligit me. Nemo autem præcepta seruare potest Christi, nisi qui diligit Christum. Neque enim actum illum solum corporis & externum expetit Deus, sed viuentem charitate internum, qui ad sui honorem & beneplacitum fiat. Sine autem charitate non potest impleri Christi præceptum. Tertio sicut Christus viam poenitentis, quemadmodum Apostolus dixit: Nonne oportuit pati Christum, & sic intrare in gloriam suam? Hanc viam vt ambulemus, commendauit etiam nobis & exemplo & præcepto: Intrate per angustam portam, quia lata est & uia, que ducit ad perditionem. Ecce iterum: Quam angusta est porta, & & uia, que ducit ad vitam: & pauci sunt qui inueniunt eam. Videte modo, versus pene mundus quam spaciosam ambulet viam, nemoque per angustam contendat portam intrare. Sunt qui magis vocari quam volunt esse Euangeli-

Tentationes
carneales qui
dominus ac-
ceant.

Charitas
Christi via
que fuerit.
Ioan. 1.
Ephes. 2.
Charitatis
via que vocatur.

Ambros.

Ioan. 13.
Ibidem.
Ioan. 14.
Ibidem.

Facilitatis
Christi via
que fuerit.

Lucas 14

Matth. 7.
Ibidem.
Lucas 13.

geli. Nam si esse vellent, quare hic non sunt Euangelici? An Euangelium est desiderijs carnis indulgere, nemini obedire, suæ voluntatis petulantia vei, nulli petenti tribuere, aliena rapere, fratrem contumelijs & irrisionibus afficere, diuinas prohibere laudes, Ecclesia ieiunia temerare? Si Euangelica sunt hæc, tunc iuxta Lutherum hæc Euangelica sunt, cuius sunt imitatores qui carnem sequuntur, de spiritu loquuntur tantum, in quorum ore frequens est nomen Euangelij & verbum Dei: porro ab eorum vita in vniuersum abest, quippe quæ cum Euangelio CHRISTI ex diametro pugnat. Siquidem Christus qui se dicit viam, veritatem & vitam, omni petenti se iubet tribuere: ei item, qui auferre vult pallium, adeo vult non repugnari, vt iubeat non prohibere tunicam quoque: & cadenti te in maxillam vnam iuberis præbere nihilominus alteram, Proximos adeo noluit irrideri aut irritari, vt odientes etiam ac inimicos mandet diligere, ijsquæ benefacere. Christus obediuit Patri, cum venisse se dicat non vt voluntatem faciat suam, sed Patris sui: obediuit matri, dum subditus scribitur fuisse parentibus. Subdidit se quoque Cæsari, tributum & didragma soluens. Quid multa? Obediuit legi, obediuit in passione & tormentibus & iudici, mansit quæ obediens vsque ad mortem. Hæretici nostri neque prælati Ecclesiasticis, neque summo pontifici, atque adeo ne Ecclesiæ quidem vel propter se in concilio vocandæ parere volunt, quamuis in Euangelio vel inuiti audiant: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi quasi ethnicus & publicanus.* Via itaque hæreticorum nostri æui, lata ac nimis est spaciouosa, quo verò hæc perduxerit suos viatores, paulo post miseri videbunt. Quarto, Christus iuit viam pauperitatis, sicut ipse de se testatur: *Vulpes foveas habent, & volucres cali nidus filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinat.* Vide iam tu qui palatia tibi extruis, qui ædes amplas habens, angustaris, qui Christianus propterea diceris, quod vias imiteris Christi quomodo tua vita conformis est Christo? Ipse non habuit quo caput suum reclinet, & te nisi multa habeas palatia, domus, licet sumptuosa, angustat. Hæcine vita est arcta quæ ducit ad vitam? Ipse esurit & sitit, & tu crapulam ructuas? Ipse nudus propter te pendet in ligno, & tu serico & preciosis vestiris? Habet ergo Christus multos qui Christi nomine gloriantur, paucissimos verò qui Christi gloriantur vita: pauciores qui Christi cruce gloriantur, hoc est, qui Christi optent passionibus conformari. Reuelato itaque, quo Christus iret, ad Patrem scilicet, de hoc quod tam pauci se sequerentur, penè est admiratus, cum Apostoli non interrogarent eum quo iret. Quapropter in Apostolis quosdam figuratos intelligens, quos ignauia accediaque foret obsessura, quibus obijcit negligentiam minimumquæ amorem: *Vado ad eum* inquit, *qui me misit, & nemo ex vobis interrogat me, quov idu?* Quasi nobis omnibus impropere diceret: *Ego in mundum veni, & quamdiu in mundo sum, lux sum mundi.* Omni tempore quo hic fui, nihil aliud ago, quam ad Patrem vado, ad Patrem vos duco, & in meipso vobis viam monstro, vt me sequamini, mecum ambuletis: & tamen nemo vestrum est, qui me interroget quo vadam, hoc est, nemo est vestrum qui de vijs virtutu interroget, nemo sollicitus est, vt exploret qua sit via eundem ad Patrem, nemo me consulit, nemo sciscitatur, quomodo sit ambulandum, ne deuietur, ne aberretur.

Lutherus imitatores quales habet.

Ioan. 14. Lucæ 6. Matth. 5. Ibidem. Lucæ 6. Ioan. 6.

Lucæ 11. Matth. 17. Philip. 2.

Matth. 18.

Matth. 8. Lucæ 9. Pauperitatis Christi via quanta sit.

Matth. 7. Matth. 11. 29.

Ioan. 16. Lucæ 9.

VI

Omnes volunt esse vbi ego sum, veruntamen non omnes ambulare volunt, vbi ego ambulo. Quamobrem minime nobis satis est esse Christianos, non satis audiuisse Euangelium, nisi & iuxta Christi vitam viuendo Euangelioque obediendo Christianos nos esse ostendamus. Sit igitur fili omne studium nostrum, vt Christi imitemur vitam, mortificemus desideria nostra. Quæ Superbiendi, inuidendi, stomachandi, comessandi, ludendi, inebriandi, ridendi, fabulandi. Sit vita nostra iugis compunctio perpetuaque oratio. Viuendum in continuo gemitu pro delictis nostris quotidianis, nihilominus tamen in spe diuinæ miserationis quiescendum. Pandenda quoque sunt lachrymæ, sed non quæ amarificent, non quæ perturbent, non quæ pusillanimitatem nutriant: sed potius quæ nutriant alacritatem, foueant amorem, omnemque mœrorem propellent. Tristandum quidem de peccato, sed exultandum multo amplius de diuina bonitate, de eius misericordia, de eius quoque benignitate, inquam sperantes, quotquot boni sumus voluntatis, non possumus ab ipso falli, nec possumus seduci, reddente nobis etiam vltra quam sperare possumus, diuina misericordia quæ promittit. Cui sit laus, honor & benedictio in secula seculorum, Amen.

SERMO II. DE EADEM DOMINICA.

Quam varius Spiritus sancto arguendi sit modus.

Quum autem venerit ille, scilicet Spiritus veritatis, arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio, Ioannis XVI. Promiserat Apostolus nobisque omnibus Christus daturum se Spiritum sanctum. Cuius receptio quum fiat nobis occulta, voluit tamen Dominus Iesus eatenus nobis fore illam quasi per signa quædam manifestam, vt in nobis inueniantur, quæ solet in eorum cordibus, quæ inhabitat Spiritus sanctus, operari. Quæ, inquis, operatur Spiritus sanctus in cordibus, quæ inhabitat? Ipse arguit mundum de peccato, de iustitia & de iudicio. Vide ne in te sit mundus, Si vanitates, si rumores seculi, si gaudia pereuntia, si fabulationes & iocos diligis (vt peccata grauius taceam, quibus cum nihil commercij habere potest Spiritus sanctus) in te haud dubium est mundus. Si deinde voluntate veris propria, non prorsus resignatus Deo, sed pro te ipso zelaris, Dei honorem non fitiens, nec purè quærens illum, per amorem proprium, in te est mundus, quia tu ipse pro quo zelaris, & quem in te ipso amas, est in hac parte immundus. Itaque si iam in te non sentis Spiritum sanctum hæc arguentem, si quietus & tranquillus viuis, & defectus tuos conscientia tua dissimulans tolerat, si non iudicium in te sentis asperissimum atque amarissimum signum est in te non esse Spiritum sanctum. Quoniam si esset, procul dubio monstraret tibi exorbitantias tuas, ostenderet defectus, improperaret negligetias, exprobraret ingratitude, ante oculosque tuos poneret omnia delicta, pro his te reprehenderet, iudicaret, damnaret: nihilominus ad sperandum quoque erigeret, consolaretur & illuminaret.

Inter hæc tamen sciendum, mille defectus non adeo esse graues periculososque homini bonæ voluntatis, qui propter eisdem animum suum discruciat, affligit, & seipsum dijudicans plangit, impugnat, punitque in seipso, quam vnus de huiusmodi defectus homini est negligenti, non timorati, &c.

Desideria
quæ qui mor-
tificanda.

Ioan. 16.
Mundus
quando fit in
nobis.

Defectus
quinam mi-
nus periculi
habent.

VI

& ei quem non iudicat arguitq; conscientia eius, hoc est, quem non arguit Spiritus sanctus. Et ferè omnes, quorquor mundo viuunt homines, & qui iuxta naturam suam viuunt, hoc est, ea quæ conueniunt eidem, indulgent studiose, de hac reprehensione nesciunt interna. Ideo neque absque periculo viuunt, neque sine periculo moriuntur. Sciendum præterea, non vno modo Deum arguere mundum. Aliquando enim arguit inspirando, & quasi intus nobis loquendo, durè increpans & accusans nos aut negligentia, aut transgressionis, aut duplicitatis, aut impuritatis. Aliquando arguit signo, pura, dum alios peccatores castigans te admonet, vt confestim te corrigas, antequam censura sua diuina ad te perueniat, quam in proximo tuo iam vides. Exemplo namque aliorum te terret atque emendat. Vides cædi, vides submergi innocentiores, corrige te, quia iustus tibi hæc vltio quam illi euenisset. Quapropter Augustinus super Psalmo CXLVIII. disputans: Quare (inquit) aliquando percutiunt fulmina montem, & non percutiunt latronem? Quia fortè adhuc latronis conuersionem quærit, & ideo percutitur mons qui non timet, vt mutetur homo qui timet aliquando. Et tu quum das disciplinam, terram feris, vt infans expauescat. Et Deus aliquando ferit, & quem vult hominem. Sed dicis mihi. Ecce cædit innocentiores, & dimittit sceleratiorem. Noli mirari. Vnde cunq; mors pio bona est. Vnde autem scis illi sceleratiore, si se mutare noluerit, quid poenarum in occulto seruetur? Nonne mallent fulmine incendij potius interire, quibus in fine dicitur: *Ita maledicti in ignem æternum?* Corrigit igitur Deus signo, quippe qui peccatorem aut iustum puniens, alium interim magis vitiosum terret vt compungatur, corrigat se & diuinam vltionem, quam in proximo vidit, euadat. Tertio arguit flagello, hoc est, tribulatione, anxietate, infirmitate, paupertate, & alijs id genus aduersitatibus. His enim mundi amatoribus vias præcludit, atque spinis sepit, vt sua desideria aut non possint obtinere, aut non valeant perficere. Impedit enim conatus malos & iratus flagellat filium quem recipit, quo faciat meliorem. Solent enim sæpe numero calamitates & ærumnæ ad mentem reducere demerita sua, nimirum causas patiendi cælestisq; vindictæ, quibus miseri se agnoscant, agnoscentes infelicitatem & infelicitatis suæ causam redeant in se, & ex se, vbi nullam inueniunt consolationem, confugiunt ad Deum. Habemus exemplum in filijs Iacob, qui fratrem suum Ioseph ex inuidia vendiderunt in Aegyptum, patriq; eius seni illum à fera pessima deuoratum mentiti sunt. Cuius facinoris nunquam tamè poenituerunt, nisi quando idem Ioseph frater eorum in Aegyptum venditus, ac post à rege exaltatus, in fame constitutos fratres eosdem, quos ipse non agnitus ab eis agnoscebat, tribulatione sicca inuoluit. In qua dum sic essent obstricti, vt exitum desperarent, inter se dixerunt, memores facinoris quod in fratrem suum Ioseph olim commiserat: *Merito hac patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum, videntes angustiam animæ eius, dum deprecaretur nos, & non audiuimus. En sanguis eius requiritur.* Videat, cui placet, in Genesi. Hoc tantum nunc dico, quod calamitates & miseræ sunt castigationes & flagella, quibus arguitur mundus, hoc est, aut mundus, id est, mundi amicus de peccatis arguitur: aut mundus arguitur, qui plus æquo in cordibus etiam iustorum amatur. Obijcitur enim à Spi-

Inspiratio-
ne quæ em
Spiritus sanctus arguit.

Signo quo-
modo Spi-
ritus sanctus arguat.

August.

Math. 25.

Flagello
quando Spi-
ritus sanctus arguat.

Hebr. 12.

Gen. 37.

Gen. 41. 42.

DDD - ritu

ritu sancto viro timentem Deum, vbi plus hzserit, plus amauerit, plus im-
plicatus fuerit, quam par est mundo, culpa eius, idque per modum humili-
liationis & improprietatis, qua sibi culpa de se agitur ac reuelatur. Est quon-
dam modus arguendi, quo arguit Deus beneficio. Legimus de multis, qui con-
sideratione nimiorum beneficiorum Dei ex facinorosa & pestilenti via
conuersi ad Deum redierunt. Dum enim in peccatis constituti, hoc ipsum
quo Christum, quantum in ipsis erat, denuo crucifigebant, expendere,
quam turpiter, quamque ingratis ac nequiter agerent contra Deum, qui eis
minime iuxta peccata sua, sed misericordissime respiciens, cumulatim quo-
tidie beneficijs & dilectionis suae indicijs fovebat, displicuit illis vita pro-
pria, ceperunt suam ingratitude malitiamque detestari, accusare, ac-
guere, flere, punire, mutare, & pie viuere: nimirum haec intra se agere ar-
genteque Spiritu sancto. Potest tamen aliter intelligi, quod Spiritus sanctus
arguet mundum de peccato, quia eos quorum corda oblidet & implet,
fortes constantesque facit, vt pro veritate non timeant loqui, pro iustitia
non metuant se potentibus opponere, iniquitatem denique non palpat,
sed reprehendere damnareque audeant. Ad hoc autem, dum Dei electos ido-
neos facit praedicatores Spiritus sanctus, vt audeant arguere mundum,
mundique minas rideant acq; ac promissa, Spiritus sanctus dicitur arguere
mundum: quia per electorum suorum verba loquitur, per eorum con-
sultationes excitat, docet, roborat, & perducit ad finem beatum. Quando
igitur correptio fraterna debitis sit circumstantijs ex charitate, operatur
eam Spiritus sanctus. Neque enim fructuosa erit correptio in corde delin-
quentis, nisi operante eam Spiritu sancto. Non igitur debent leuiter fieri
correptiones. Quas tamen qui faciunt, tam praelati quam proximi, cau-
ent eos quos corripiunt, iudicare, hoc est, contemnere, aut se in animo delin-
quentibus praefere, aut certe sibi videri se meliores. Potest quidem
praelatus subditum vt iudex, & iuxta inuenta delicta iudicare, iusto tamen
modo: sed non debet in animo eum quem iudicat, contemnere, & peccato-
rem iudicare. Sperandus enim est per gratiam aut resuscitatus, aut magis
resuscitandus. Porro quibus ex officio discutere & aliena peccata iudicare
non incumbit, caueant vllam iudicare rem omnino, nisi euidentissimum
agnouerint id esse mortale peccatum. Hic enim nemo debet malum dicere
bonum. Est tamen compatiendum fratri, est etiam in eum pie excusanda
delinquentis. Hinc interdum Spiritus sanctus, in cuiuspiam mente ho-
bitans, delinquentem arguit in lenitate charitatis & benignitatis per ho-
minem: idque tempore non quocumque, sed eo quo correptionis sperant
fructus. Est enim interdum aut in corripiente, aut in delincente impo-
nendum, quare correptio inutilis fit in delincente, qui non omni tempo-
re ad agnoscendam culpam, ad correptionis ruborem, ad compunctionem
denique est idoneus, nec omni tempore aeque patiens. Expectandum igitur
tempus, quo vtilissime fiat. In arguente est quoque nonnunquam impedi-
mentum, quod correptionis salubrem excludit finem, puta ira, inuidia aut
odium. Siquidem vbi ex ira & verbis aut asperioribus aut amarioribus cor-
reptio videtur procedere, impatienti hac animo toleratur. Propterea re-
bet Paulus in spiritu lenitatis arguere propter fratris infirmitatem, & si-
plum

Beneficio
quomodo ar-
guat Spiritus
sanctus.

Quomodo
arguet mun-
dum Spiritus
sanctus de
peccato.

Correptio-
nes quomodo
debeant
fieri.

Est. 5.

Correptio-
nes quomodo
tempore & mo-
do fieri debe-
ant.

Galat. 6.

VI

ipsum obseruare, ne displicentia, superbia, aut fastuoso supercilio ad infirmiorum quempiam spernendum iudicandumve tentetur. Deinde obseruandum, si correptio etiam austerioribus egeat verbis, vt cum ira (sunt enim interdum delinquentes duri, inciuiles, desides ac ignaui, quos benignitas minus mouet) hanc fieri oporteat, non tamen conuenit, vt prodeat ex ira. Scriptum est namque: *Est correctio men lax in ore sentumeliosi.* Mendax dicitur correptio, quando non querit aut non obtinet finem debitum (quæ est emendatio) cuius gratia correptio fit. Non ergo maledictionibus, exasperationibus, exprobrationibusve contumeliosis fiat correptio, quia vt quidam sanctorum dixit: Non alius alium eijcit diabolus, hoc est, nemo vitio aut passioni, ira, odij, inuidia, superbiaeve subditus, potest huic passioni seruiendo, hoc aut aliud vitium in proximo sanare, maxime si de huiusmodi fuerit apud corrigendum vitio notatus. Tunc enim per paruam sequitur ex correptione sanitas & ædificatio. Debet ergo correptio prodire ex charitate & pietate, nec propterea qui corripitur, est æstimandus vilior, nec verbis probroffis tractandus, vnde in cordibus vilipendatur aliorum, aut vnde exspectetur magis. Si quidem alienum à vero est, medico pro vno vulnere curando tria alia insigere. Ad correptionem hanc obligantur prelati, quam interdum eis non licet intermittere, tamen si apud delinquentem correptionis fructum minimum sperent. Oportet enim non solum propter delinquentis emendationem correptionem fieri, sed etiam propter censuram disciplinæ & reipublicæ salutem, ne veniæ facilitas & dissimulatio alijs quoque incitium præbeat delinquendi. Debent, inquam, correptiones ab his, quibus ex officio incumbit fieri, ne hi qui sani adhuc sunt, contagione inquinentur peccantium, dum quod non vident corrigi, ipsi quoque præsumunt imitari. Ideo Apostolus: *Peccantes, inquit, coram omnibus argue, vt ceteri timorem habeant.* Beati tamen quibus hæc cura commissa non est. Qui omnia simplici oculo intuentur, qui boni consulunt omnia, quia ex sui mortificatione detractionem aut derisionem malunt sustinere, quam aliquem verbo aut contristare, aut in contentionem trahere: Itaque dixi Spiritum sanctum per eos quos implet arguere mundum, hoc est, peccatores, arguere etiã quos inhabitat: & hoc de peccato. Semper enim repugnat peccato, & nullã pacem finit delinquentibus Spiritus sanctus. Si perperam aliquid agens mox vulneraris & si propterea lætionẽ sentiens doles, si dolens penites, si denique penitens omnino cauenda similia statuis: nec in minimo quiescere potes, donec te Deus liberet à peccato, signum est bonam Spiritus sancti inhabitantis. Secundo arguit mundum de iustitia. Omnes iustitiæ nostræ quid sunt, nisi pannus menstruatus, & abominationes apud Deum? Arguit itaque nos de iustitiæ impuritate, insufficientia & imperfectione. Qui in suis iustitijs, operibus, exercitijsve sibi placent, eademque tantum faciunt, vt ne illa (quæ tamen, arbitraria sunt) propria sua intermittant, negligunt charitatis, obedientiæ & necessitatis opera, neque bonum, neque utile salutareve existimantes quicquam præter ea, quæ sibi vtilia statuerunt. In his hominibus parum proficere potest Spiritus sanctus, quia immortificati seipso Deo non relinquunt, nec Deo aliter quam iuxta consuetudinem, quam sibi ipsis statuerunt, seruire volunt. Arguit tertio Spiritus sanctus mundum de iudicio. De quo iudicio? De hoc, quod quando as-

Eccle. 19.

1. Tim. 5.

Esaie 64. De iustitia quomodo arguit mundum Spiritus sanctus.

De iudicio

DDD 2 alius

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

guat mundum Spiritus sanctus.

1. Cor. 11.

alius alium temerè iudicat, nemo seipsum. Nostros enim defectus catus, entes præterimus, in aliorum errata iusto plus oculati. Et hoc est quod grande adfert impedimentum nobis & deuotionis & charitatis. Abstinete igitur (per Deum vos obsecro) à iudicio alieno. Qui iudicare vult, seipsum iudicet. Si suspiciones & phantasiæ opinionum iniquarum renitentibus & nolentibus inciderint, nolite eas confirmare, nolite recipere, abijcite. Incidisse non nocet, modo displiceant, modo rejiciantur, modo eis non consentiatur. Habeat Dei seruus quasi in pacto ac fœdere cum Deo, neminem velle iudicare. Hoc est, assuescat firmam de nemine sententiam admittere, tenere, definire, aut pro vero concludere, esse eum malum, reprobum, aut letaliter peccasse. Huiusmodi, inquam, iudicium in cor serui Dei nunquam veniat. In huiusmodi cogitatione nihil vnquam concludendum, sed iudicio relinquendum diuino. Piè timere possumus, compati debemus, prudenter quæ exhortari proximos, non autem eos iudicare, hoc est eorum animos: sunt eorum euidentia crimina, quæ videmus mala, non laudanda, sed damnanda sint. Hoc si fecerimus, magna nobis semper erit pax & tranquillitas in cordibus nostris. Ad laudem Domini nostri Iesu Christi, qui est benedictus in secula, Amen.

DOMINICA IIII. POST OCTAVAS PASCHÆ: quæ dicitur Dominica rogationum.
Epistola, B. Iacobi, Cap. I.

Estote factores verbi, & non auditores tantum, fallentes vosmetipsos. Quia si quis auditor est verbi, & non factor, hic comparatur iur vivo consideranti vultum naturæ suæ in speculo. Considerat enim se & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem rem perspexerit in lege perfectæ libertatis, & permanserit in ea, non auditor obliuiscitur factus, sed factor operis, hic beatus in factis suis erit. Si quis autem putat se religiosum esse, non refrænatans linguam suam, sed seducens eum suum, huius vana est religio. Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem hæc est: Visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum, & immaculatum se custodire ab hoc seculo.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

IN hæc tempora respexisse putandus est Apostolus Iacobus, quando hæc scripsit epistolam. Siquidem passim iam omnes scripturas legere videntur, adeo ut arator quoque & faber in lingua habeat vernacula, quod ex scripturis legat. Quamuis autem legere cupiant omnes, audireque verbum Dei videantur, nulla tamen recipitur apud illos deuotio, nulla charitas: nec ideo legunt, ut eadem faciant. Studium igitur hoc hominum vanitatem, curiositatemque habet, non charitatem. Nam si haberet charitatem, non foret illa ociosa, sed operaretur ea, quæ didicit Dei esse mandata Deo: ve beneplacita, inuenirentur quæ ibi fructus spiritus, non opera carnis. Dicit itaque: Estote factores verbi diuini, & non auditores tantum, fallentes vosmetipsos, quasi sufficiat audiuisset verbum Dei, aut saluaret fides in mortua